

Προβολές μυθικού παρελθόντος

Η «Καλυψώ» της Δήμητρας Κολλιιάκου είναι ένα ταξίδι στον Όμηρο, όπου η αφήγηση ανακαλεί σημερινές παραστάσεις

Του Βαγγέλη Χατζηβασιλείου

↑ Η Δήμητρα Κολλιιάκου παραπέμπει συχνά στο παρόν και σε ζητήματα όπως η γέννηση των παιδιών εκτός γάμου και οι παρένθετες μητέρες

Η Δήμητρα Κολλιιάκου επιχειρεί με το καινούργιο της μυθιστόρημα (ο ίδιος θα το χαρακτηρίσει νουβέλα ή αφήγημα) κάτι που δοκιμάζουν όλο και συχνότερα οι σύγχρονοι Έλληνες συγγραφείς: να συνομιλήσει με την αρχαιοελληνική μυθολογία και με τα ομηρικά έπη.

Η Καλυψώ (εκδ. Πατάκη), βγαλμένη από την καρδιά της Οδύσσειας, εμφανίζεται στο βιβλίο όχι ως νύμφη μα ως θεά μαζί με την υπηρέτριά της Μελανθία ή Μελανθώ. Η Μελανθώ είναι στην Οδύσσεια η δούλη της Πηνελόπης που κοροϊδεύει τον άρτι αφιχθέντα Οδυσσεά ως άθλιο άγνωστο και απεχθή ξένο, κι αυτό θα μας δώσει μια άκρη για το εναρκτήριο λάκτιομα. Ένας μονίμως οιωπιλός ξένος καταφτάνει στην Ζυγυγία, στο νησί της Καλυψώς, πολλούς αιώνες μετά τον Όμηρο. Εφεξής η αφήγηση θα κινηθεί μεταξύ του μυθικού παρελθόντος και ενός παρόντος το οποίο μολονότι δεν χάνει τα μυθικά του συμφραζόμενα, ανακαλεί σημερινές παραστάσεις για τον ξένο και για τον άλλο: πρωτίστως μεταναστευτικές εικόνες με πλήθη να μετακινούνται υπό πίεση και καράβια έτοιμα να θαλασοοπνιγούν.

Εισάγοντας στην αφήγησή της κι άλλες μυθολογικές μορφές γυναικών (από την Πηνελόπη και την Κίρκη μέχρι την Περσεφόνη και ένα είδος αρχαϊκού γυναικείου χορού), η συγγραφέας δεν παύει να παραπέμπει στο παρόν και σε ζητήματα όπως η γέννηση των παιδιών εκτός γάμου και οι παρένθετες ή οι αποισωπημένες μητέρες.

Η Καλυψώ της Κολλιιάκου άγχεται συνεχώς με ένα παιδί, δικό της ή της Μελανθώς, γύρω από το οποίο αναπτύσσεται και μια συνεχής έρις: η θεά και η υπηρέτρια διεκδικούν με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο τόσο το παιδί όσο και τον ξένο που έχει εγκατασταθεί στο νησί. Και, βεβαίως, δεν θα μπορούσε να λείπει από εδώ ο σκληρός πυρήνας του μύθου της Καλυψώς, τον οποίο η Κολλιιάκου θα μετατρέψει σε ένα οδυνηρό πινγκ πονγκ με υπαρξιακό βάθος και με την αθανασία άλλοτε να επανέρχεται ως θεϊκή ή ως μαγική εύνοια και άλλοτε να αφανίζεται στους κύκλους των αιώνων.

Παρά ή πέρα από τα προηγούμενα, κάτι δεν έχει υπολογιστεί καλά στην ιδέα και στην αρχιτεκτονική σύνθεση της Κολλιιάκου, κάτι μένει λειψό ή τείνει

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΛΛΙΑΚΟΥ
Καλυψώ
Εκδόσεις Πατάκη,
2024, σελ. 168,
τιμή 11,10 ευρώ

να πεταχτεί έξω. Ίσως και διαφορετικά: κάτι μοιάζει υπέρμετρο και μαζιμαλιστικό. Τι μένει λειψό; Μα, αυτή η προσπάθεια συστέγασης της ομηρικής μυθολογίας και των σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων. Τα δύο επίπεδα δεν επικοινωνούν μεταξύ τους, δεν είναι σε θέση να καταλήξουν σε επαγωγό σώμα.

Τι μοιάζει μαζιμαλιστικό; Η πεποίθηση πως αρκούν τα σύμβολα των αρχαίων μύθων για να αποκτήσει ένα σημερινό πεζό ζωντανό νόημα. Κι έτσι, το βιβλίο θα αποκαλύψει σύντομα και τις άλλες του αδυναμίες: την ισχνή του δράση και τα επαναλαμβανόμενα σχήματα, που αδικούν την ωραία απογυμνωμένη γλώσσα του, αφήνοντας εν κατακλείδι ανεκμετάλλευτο κι ένα άλλο κεκτημένο της Κολλιιάκου: την καλά ελεγχόμενη λυρική φόρτιση της πρόζας της.

“ Η αθανασία άλλοτε επανέρχεται ως θεϊκή ή ως μαγική εύνοια και άλλοτε αφανίζεται στους κύκλους των αιώνων